

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Mjr dr inż. Marek STRZODA
Kpt. dypl. inż. Norbert PRUSIŃSKI

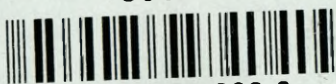
METODY I TREŚĆ PRACY ZESPOŁÓW FUNKCJONALNYCH NA STANOWISKU DOWODZENIA WOJSK LĄDOWYCH

Cz. IV

FORMA I TECHNIKI ORGANIZACYJNE STOSOWANE
W TOKU USTALANIA POŁOŻENIA

Biblioteka Główna
Akademii Sztuki Wojennej

53957

09-053957-000-0

53957

WARSZAWA

2001

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA DOWODZENIA I ŁĄCZNOŚCI

Mjr dr inż. Marek STRZODA

Kpt. dypl. inż. Norbert PRUSIŃSKI

**METODY I TREŚĆ PRACY ZESPOŁÓW
FUNKCJONALNYCH NA STANOWISKU DOWODZENIA
WOJSK LĄDOWYCH**

Cz. IV

**FORMA I TECHNIKI ORGANIZACYJNE STOSOWANE
W TOKU USTALANIA POŁOŻENIA**

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Miejsce ustalania położenia w procesie dowodzenia.....	7
2. Przedstawianie sytuacji taktycznej na mapach sytuacyjnych.....	10
3. Opracowanie meldunków sytuacyjnych.....	20
4. Prowadzenie dziennika działań bojowych.....	22
5. Wariant ustalania położenia w działaniach brygady.....	25
Zakończenie.....	28
Literatura.....	29
Załączniki.....	30

[The body of the page is mostly blank, suggesting the text is either extremely faint or has been redacted. Only a few faint, illegible marks are visible.]

Wstęp

W trakcie realizacji funkcji dowodzenia wszystkie osoby funkcyjne dowództwa zasilane powinny być nieustannie informacjami niezbędnymi do wypracowania koncepcji funkcjonowania jednostki oraz jej poszczególnych systemów funkcjonalnych.

Otrzymanie nowego zadania lub podjęcie przez dowódcę decyzji o rozpoczęciu nowego cyklu decyzyjnego powoduje zainicjowanie pierwszej fazy cyklu jaką jest **ustalenie położenia**.

W swojej istocie faza ta ma dać dowódcy oraz pozostałym osobom funkcyjnym dowództwa odpowiedź na pytania dotyczące warunków w jakich realizowane będzie nowe zadanie. Jednocześnie określone zostaną poszczególne elementy środowiska działań, o których informacje będą przydatne w trakcie opracowywania wariantów działania wojsk własnych i przeciwnika. Ważną rolą ustalania położenia jest także zidentyfikowanie tych obszarów z których lub o których dowództwo nie ma informacji lub należy je uzupełnić. W tej sytuacji ważnym staje się określenie źródeł z jakich potrzebne informacje należy pozyskać.

Dowodzenie jako proces informacyjno – decyzyjny wymaga ciągłego zasilania informacyjnego. Dlatego czynności realizowane w trakcie ustalania położenia będą kontynuowane także w trakcie kolejnych faz procesu decyzyjnego. Ich realizacja w teorii dowodzenia nazywana jest **funkcją informowania**, charakterystyczną wszelkim działaniom zorganizowanym. Ciągłe dostarczanie dowództwom informacji o zmieniających się warunkach prowadzenia działań jest warunkiem niezbędnym podjęcia stosownej do tych warunków decyzji, opracowania dokumentów dowodzenia, postawienia zadań oraz dowodzenia elementami ugrupowania podczas realizacji zadań.

Zasilanie informacyjne jest zatem warunkiem koniecznym do realizacji zarówno funkcji koncepcyjnych jak i wykonawczych. Powinno ono być zatem jednym z czynników podlegającym planowaniu wykorzystania źródeł informacji, określenia zakresu potrzeb informacyjnych, organizowania systemu ich zbierania, przesyłania, analizowania, opracowywania upowszechniania oraz ich innych czynności zmierzających do ich przedstawienia podczas poszczególnych odpraw koordynacyjnych, lub w toku poszczególnych czynności procesu decyzyjnego.

Z uwagi na rolę jaką odgrywa ustalanie położenia autorzy pragną przedstawić zasadnicze czynności realizowane w trakcie tej fazy. Prowadzenie mapy sytuacyjnej, opracowanie meldunków o sytuacji oraz prowadzenie dziennika działań to tylko wybrane elementy mające

wpływ na rozpowszechnianie informacji w systemie dowodzenia. Pamiętać jednak należy, że wiele z nich realizowanych jest niejako automatycznie, a dotyczą one analizowania informacji, potwierdzania ich autentyczności, syntezy informacji w odniesieniu do tych samych specjalności, określania ich odbiorców oraz identyfikowania potrzeb informacyjnych. Ich realizacja jest niezbędna dla właściwej pracy dowództwa.

Treści niniejszego opracowania traktować należy jako pomoc podczas określania zasad i warunków pracy poszczególnych zespołów funkcjonalnych dowództwa w zakresie pozyskiwania i wykorzystywania informacji na stanowiskach dowodzenia.

1. Miejsce ustalania położenia w procesie dowodzenia

Ustalenie położenia jest pierwszą z czterech faz cyklu decyzyjnego procesu dowodzenia. Jednocześnie stanowi ono ciągły proces realizowany we wszystkich komórkach organizacyjno – funkcjonalnych stanowiska dowodzenia. Z chwilą otrzymania zadania następuje jednak szczególne zintensyfikowanie czynności w ramach ustalania położenia, ukierunkowane na nowe zadanie, co pozwala na jego zakwalifikowanie jako (pierwszej) fazy cyklu dowodzenia. Celem ustalenia położenia jest stworzenie dowódcy jasnego i przejrzystego obrazu sytuacji, na podstawie którego może on ją ocenić, podjąć decyzję, postawić zadania i kierować działaniami. Faza ta charakteryzuje się pozyskiwaniem, gromadzeniem, porządkowaniem, przechowywaniem, wartościowaniem, porównywaniem i przedstawianiem wszelkiego rodzaju informacji dotyczących wojsk własnych, przeciwnika oraz warunków prowadzenia działań.

Ustalenie położenia jest niezbędne dla wyciągnięcia właściwych wniosków co do przyszłych działań wojsk własnych. Położenie wojsk ulega nieustannym zmianom powodując, iż obraz sytuacji staje się w wielu przypadkach niepełny lub nieaktualny. Z tego też względu dowódcy wszystkich szczebli wraz z swoimi sztabami zobowiązani są do systematycznego uzupełniania i uaktualniania wszelkich informacji, aby posiadany przez nich zbiór danych o sytuacji był jak najbardziej kompletny i stanowił podstawę do planowania i kierowania działaniami.

W trakcie ustalania położenia analizowane i przedstawiane są następujące grupy informacji:

- sytuacyjne;
- dyrektywne;
- instruktywne i posiadane.

Informacje sytuacyjne są w sposób ciągły uzupełniane na mapach sytuacyjnych. Zawarte są one między innymi w:

- rozkazach (zarządzeniach) operacyjnych;
- zarządzeniach przygotowawczych¹;
- komunikatach;
- meldunkach;

¹ Zarządzenie przygotowawcze nie jest jednorazowym dokumentem wysyłanym po przeprowadzeniu analizy zadania. Może być stosowane w całym cyklu procesu dowodzenia w celu przekazywania informacji ważnych dla podwładnych – ma wówczas charakter informacji „do wiadomości”.

- innych materiałach (w tym również informacje pochodzące od środków masowego przekazu).

Rozkazy oraz zarządzenia operacyjne przełożonego są jednymi z zasadniczych dokumentów wykorzystywanych przy ustaleniu położenia. Zawierają one szereg informacji sytuacyjnych oraz dyrektywnych wywierających bezpośredni wpływ na dalsze działania. Pamiętać należy, że treści zawarte w tych dokumentach powinny zawsze realizować funkcje; informacyjne, dyrektywne oraz koordynacyjne.

Zarządzenia przygotowawcze umożliwiają podległym dowódcom przygotowanie we właściwym czasie odpowiedniej ilości informacji oraz zapewniają możliwość jej wymiany z sąsiadami i podwładnymi oraz władzami lokalnej administracji cywilnej.

Różnego rodzaju siły i środki rozpoznania dostarczają danych o sytuacji przedstawianych w **komunikatach rozpoznawczych**, których analiza wnosi istotny wkład do ustalenia położenia.

Do zasadniczych źródeł informacji wykorzystywanych na potrzeby ustalenia położenia należą również **meldunki sytuacyjne**. Meldunki powinny być zwięzłe, krótkie i dostarczać rzeczowych oraz ważnych danych. W czasie prowadzenia walki (operacji) wyodrębnia się meldunki terminowe i doraźne.

Meldunki terminowe składane są w określonym terminie wyznaczanym przez przełożonego, jeżeli we właściwych dokumentach normatywnych nie ma ustaleń dotyczących systemu meldunkowego. Zawierają informacje na temat sytuacji taktycznej (operacyjnej) w rejonie odpowiedzialności meldującego dowódcy.

Meldunki doraźne składane są przez podwładnego po zaistnieniu sytuacji, o której należy niezwłocznie powiadomić przełożonego, lub na jego żądanie. Meldunki doraźne przekazywane ustnie przez środki łączności powinny być następnie potwierdzone w formie pisemnej.²

Z chwilą otrzymania zadania bierze się także pod uwagę **informacje instruktywne i posiadane**. Informacje te zawarte są między innymi w dokumentach normatywnych, regulaminach oraz literaturze fachowej. Istotną grupę stanowią także informacje nabyte podczas wcześniejszego działania, ćwiczeń, szkolenia, studiów oraz w innych sytuacjach. Często informacje te wynikające z doświadczenia oficerów zaangażowanych w ustalanie położenia.

² Układ meldunku sytuacyjnego zawiera operacowanie Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi wojsk lądowych. Cz. IV Znaki i dokumenty dowodzenia, AON, Warszawa 1997 oraz STANAG 2020.

Analiza czynności realizowanych podczas ustalania położenia pozwala na stwierdzenie, że zasadniczymi celami ustalania położenia po otrzymaniu nowego zadania jest:

- zebranie informacji potrzebnych do realizacji czynności wynikających z cyklu decyzyjnego;
- określenie potrzeb informacyjnych, obszarów funkcjonowania z których brak informacji potrzebnych do realizacji dalszych czynności.

Jeżeli zaistnieje potrzeba pozyskania dodatkowych informacji, dowódca danego szczebla dowodzenia powinien:

- zwrócić się z prośbą do przełożonego o dostarczenie informacji w wymaganym zakresie;
- zarządzić rozpoznanie przeciwnika i terenu własnymi środkami;
- zażądać kolejnych meldunków od podwładnych;
- pozyskać informacje od jednostek współdziałających, elementów układu niemilitarnego lub innych możliwych źródeł.

Podczas działań wielonarodowych obraz sytuacji może zostać uzupełniony wynikami rozpoznania pochodzącymi ze źródeł sił zbrojnych państw członkowskich NATO lub innych sojuszników. Ważną rolę odgrywa wówczas zdolność współpracy środków łączności i systemów informacyjnych, które muszą zapewnić możliwość wymiany informacji.

Dla uzyskania rzeczywistego obrazu sytuacji oprócz informacji dotyczących wojsk własnych i przeciwnika istotne są także dane dotyczące warunkach środowiska w jakich prowadzone będą działania. Podstawowym źródłem wiedzy w tym zakresie jest geografia wojskowa oraz informacje pozyskane poprzez rozpoznanie terenu.

Otrzymane informacje tworzą obraz sytuacji, który przedstawia się w postaci **map sytuacyjnych**. Mapy te uzupełnia się tabelami, diagramami, schematami organizacyjnymi, innymi dokumentami pomocniczymi.

2. Przedstawianie sytuacji taktycznej na mapach sytuacyjnych

Podczas przygotowania i prowadzenia walki (operacji) na stanowiskach dowodzenia opracowywane są wielorakie dokumenty dowodzenia. Jednym z ważniejszych graficznych dokumentów sytuacyjnych jest - **mapa sytuacyjna**.

Mapa sytuacyjna jest opracowywana i prowadzona w celu zobrazowania aktualnej sytuacji taktycznej (operacyjnej) i może służyć do:

- śledzenia rozwoju sytuacji;
- porównania aktualnej sytuacji z planem;
- kierowania walką (operacją);
- sporządzenia meldunku o sytuacji.

Jako zasadnicze dokumenty sytuacyjne są one opracowywane na wszystkich szczeblach dowodzenia, we wszystkich jednostkach, przez przedstawicieli wszystkich komórek organizacyjnych (zespoły, ośrodki) obsady operacyjnej stanowiska dowodzenia. W wypadku funkcjonowania w danej jednostce dwóch lub trzech stanowisk dowodzenia, mapy sytuacyjne prowadzone są równolegle we wszystkich komórkach organizacyjnych tych stanowisk dowodzenia.

W wypadku gdy obsada operacyjna danego stanowiska dowodzenia nie pełni dyżuru bojowego (np. obsada zapasowego stanowiska dowodzenia), to mapa sytuacyjna, obejmująca wszystkie podległe jednostki, prowadzona jest przez dyżurną służbę operacyjną lub dyżurnego oficera zespołu informacyjnego, jednocześnie mapy sytuacyjne poszczególnych komórek funkcjonalnych tego stanowiska dowodzenia uzupełniane są zgodnie z wytycznymi szefa sztabu, zazwyczaj co kilka godzin. Jeśli stanowiska dowodzenia wyposażone są i połączone zautomatyzowanym systemem dowodzenia, uaktualnianie sytuacji w danym systemie odbywa się automatycznie, a zmiany obrazowane są na mapach sytuacyjnych przedstawianych na monitorach lub innych środkach zobrazowania sytuacji.

Mapy sytuacyjne powinny w jasnej i uporządkowanej formie przedstawiać te informacje, które istotne są dla planowania i kierowania walką (operacją). Zazwyczaj, wraz z dokumentami pomocniczymi (np. wykazy, notatki, tabele, dziennik działań bojowych, meldunki) mapa sytuacyjna, w zależności od szczebla organizacyjnego i prowadzącej komórki, powinna zawierać takie informacje jak:

- położenie jednostek własnych (w tym wspierających, działających na korzyść, sąsiednich) i podział sił;

- podporządkowanie oraz stopień zdolności bojowej jednostek (lub ich ukończenia);
- położenie, skład, organizację i stopień ukończenia przeciwnika;
- stan zapasów amunicji;
- położenie jednostek lotnictwa wojsk lądowych i wspierających jednostek sił powietrznych (marynarki wojennej, jeśli bierze udział w działaniach);
- sytuację logistyczną jednostek własnych;
- organizację dowodzenia i łączności;
- sytuację w poszczególnych obszarach działań pozamilitarnych;
- obiekty chronione prawem międzynarodowym.

Mapy sytuacyjne prowadzone przez poszczególne komórki organizacyjne zawierać będą zazwyczaj elementy charakterystyczne danemu rodzajowi wojsk, przebieg linii styczności wojsk oraz zasadnicze elementy decyzyjne, np. linie rozgraniczenia, linie koordynacyjne, obiekty ataku oraz inne elementy w zależności od potrzeb.

Na niższych szczeblach dowodzenia (np. w brygadzie) na jednej mapie sytuacyjnej mogą być przedstawiane informacje dotyczące dwóch lub więcej rodzajów wojsk, zwłaszcza jeśli przedstawiciele tych komórek organizacyjnych pracują w jednym pomieszczeniu.

Całościowy obraz sytuacji danej jednostki, obejmujący położenie wszystkich jednostek podległych, wspierających i działających na korzyść danej jednostki, przedstawiany jest na mapie sytuacyjnej zespołu informacyjnego oraz w zespole dowodzenia działaniami. Oprócz map sytuacyjnych opracowywanych przez etatową obsadę stanowiska dowodzenia, mapy te opracowują także wszystkie organa łącznikowe pracujące na danym stanowisku dowodzenia, zakres informacji zawartych na tych mapach sytuacyjnych zależy od etatowej przynależności danego organu łącznikowego. Zawsze jednak zawierać ona będzie elementy sytuacyjne i decyzyjne jednostek współdziałających.

Termin *mapa sytuacyjna* nie oznacza, że przedstawiane graficznie informacje rysowane są bezpośrednio na mapie. Zazwyczaj przedstawia się je na folii (rzadziej kalce) lub elektronicznych środkach obrazowania sytuacji, w dowiązaniu do map topograficznych określonej skali. Jednocześnie mapa sytuacyjna danej komórki może składać się z dwóch i więcej elementów (oleat, folii), na których przedstawiana jest różna problematyka. Uzupełniana jest ona także różnymi pomocniczymi dokumentami opisowymi, takimi jak: tabele, zestawienia, stosunki sił, notatki, dziennik działań, meldunki oraz inne dokumenty stosownie do potrzeb. Ilość, treść i zakres dokumentów pomocniczych nie jest ściśle określona i wynika zazwyczaj z

określonych potrzeb, wymagań przełożonych czy też doświadczenia oficerów wykonujących mapę sytuacyjną.

Mapy sytuacyjne prowadzone w zespole planowania oraz w zespole dowodzenia działaniami powinny zawierać informacje ważne do aktualnego i perspektywicznego planowania walki (operacji). Na tych mapach powinny być przedstawione następujące informacje:

- ⇒ przebieg linii rozgraniczenia i linii koordynacyjnych;
- ⇒ stanowiska dowodzenia własne, przełożonego i podwładnych;
- ⇒ położenie jednostek własnych, dwa szczeble niższych od szczebla prowadzącego mapę sytuacyjną;
- ⇒ położenie równorzędnych jednostek sąsiednich oraz innych jednostek znajdujących się w naszym obszarze odpowiedzialności mających znaczenie dla dalszego prowadzenia walki (operacji);
- ⇒ linię styczności wojsk własnych z przeciwnikiem;
- ⇒ ważne informacje z mapy sytuacyjnej zespołu rozpoznania (G2), dotyczące położenia zasadniczych jednostek i składu bojowego przeciwnika w obszarze odpowiedzialności i zainteresowania;
- ⇒ kluczowe punkty terenu;
- ⇒ ważne instalacje i obiekty logistyczne;
- ⇒ obszary, rejony przygotowane do zniszczenia, zapory inżynieryjne, niszczenia oraz rejony skażone;
- ⇒ przeszkody mające wpływ na prowadzenie walki (operacji).

Dodatkowo mogą być przedstawiane informacje dotyczące jednostek Obrony Terytorialnej, jednostek sojuszniczych oraz ważne informacje dotyczące działania sił Obrony Cywilnej oraz innych jednostek, takich jak Straży Granicznej czy Policji. Każdorazowo prowadzący mapę sytuacyjną decyduje jakie i ile informacji przedstawić na mapie sytuacyjnej. Podane w opracowaniu wykazy informacji jakie mogą być zawarte na mapie sytuacyjnej przedstawiają jakie informacje mogą znaleźć się na tych mapach, lecz nie wszystkie muszą być na niej zawarte. W praktyce dowodzenia, często zdarza się, że o ilości informacji zawartych na mapie sytuacyjnej danej komórki decyduje szef tej komórki stosownie do swojego doświadczenia, potrzeb czy też wymagań przełożonych.

Mapy sytuacyjne prowadzone w zespołach planowania i dowodzenia działaniami zawierają zazwyczaj kilka aneksów (uzupełnień), między innymi takie jak: plan ognia, plan przeszkód (niszczeń), plan manewru i regulacji ruchu i inne w zależności od potrzeb.

W komórce rozpoznawczej (G/S2), na mapie sytuacyjnej powinny być naniesione zazwyczaj takie elementy jak:

- ⇒ linia styczności wojsk;
- ⇒ linie rozgraniczenia i inne linie koordynacyjne;
- ⇒ stanowiska dowodzenia;
- ⇒ elementy rozpoznawcze przeciwnika oraz działania grup dywersyjnych i terrorystycznych;
- ⇒ rozpoznane elementy ugrupowania przeciwnika (w miarę możliwości dwa szczeble w dół w porównaniu do własnego szczebla dowodzenia);
- ⇒ ocena działań przeciwnika;
- ⇒ elementy rozpoznawcze wojsk własnych i rozmieszczenie własnych jednostek rozpoznawczych i specjalnych;
- ⇒ rejony zainteresowania.

W obecnym okresie, kiedy szczególnego znaczenia nabiera walka informacyjna, duże znaczenie mają mapy sytuacyjne prowadzone w Centrum Wsparcia Dowodzenia. W przypadku tego centrum szczególnego znaczenia nabierają dokumenty opracowywane i gromadzone w zespole informacyjnym, których informacje obejmują całe spektrum działań prowadzonych przez daną jednostkę, zarówno w obszarze odpowiedzialności jak i w obszarze zainteresowania. Informacje przedstawiane w tym zespole na mapach sytuacyjnych i innych dokumentach pomocniczych służą głównie do całościowego przeglądu sytuacji (na potrzeby wszystkich elementów stanowiska dowodzenia) oraz opracowania meldunków (terminowych, doraźnych) i sprawozdań.

W centrum wsparcia dowodzenia, w zależności od jego struktury, mapy sytuacyjne prowadzone są przez zespoły: łączności i informatyki; organizacji dowodzenia; organa łącznikowe oraz zespół komendanta stanowiska dowodzenia. Może to także być tylko jedna mapa z elementami charakterystycznymi dla poszczególnych zespołów.

Mapa (mapy) sytuacyjna prowadzona przez zespół łączności i informatyki uwidoczni zarówno ogólne elementy taktyczne (operacyjne), jak i szereg danych uzupełniających lub

konkretyzujących system łączności w terenie, które warunkują jego organizacyjno-przestrzenne działania. Dane dotyczące elementów sieci łączności obejmują cały obszar jego funkcjonowania, w tym także elementy przeciwnika wpływające (mogące wpłynąć) na jego funkcjonowanie. Elementami taktycznymi umieszczanymi na tych mapach mogą być:

- linie rozgraniczenia;
- rubież styczności z przeciwnikiem i głębokość zadań bojowych;
- głębokość rejonów obrony;
- planowane rubieże wprowadzenia do walki II rzutu (odvodu);
- stanowiska dowodzenia (własne; przełożonego; sąsiadów; jednostek współdziałających);
- rejony skażeń i zakazów rzutujące na zorganizowaną (organizowaną) sieć łączności;
- rejony zniszczeń i pożarów;
- drogi marszu wykorzystywane przez pododdziały dowodzenia i łączności z wykazaniem przepraw na przeszkodach wodnych;
- wykryte środki walki radioelektronicznej, artylerii i inne środki walki przeciwnika i ich możliwości przestrzenne;
- inne niezbędne dane rzutujące na organizację i eksploatację sieci łączności (np. zapasowe rejony stanowisk dowodzenia).

Zasadnicze elementy łączności mogą być przedstawione na mapach sytuacyjnych to:

- węzły łączności stanowisk dowodzenia przełożonego, własne, współdziałających oddziałów (pododdziałów), sąsiadów i podwładnych, aktualnie czynne i planowane;
- własne stacje retransmisyjne i inne elementy sieci łączności (np. rejon rozmieszczenia radiostacji średniej mocy);
- elementy systemu łączności przełożonego (np. pomocnicze węzły łączności, stacje retransmisyjne), przez które zapewnia się łączność;
- elementy infrastruktury łączności rejonu działań, które mogą być wykorzystane w sieciach łączności;
- stacje radioliniowe i przewodowe czynne i planowane (uruchamiane) na określonych rubieżach (w określonym czasie działań bojowych);
- rejon rozmieszczenia odwodu łączności;

- kalkulacje czasowe dotyczące czasoprzestrzennego działania sieci łączności i rozwijania łączności przewodowej;
- czasokresy pracy elementów łączności w poszczególnych rejonach;
- elementy wsparcia logistycznego, przełożonego i własne.

W odniesieniu do map sytuacyjnych opracowywanych w centrum wsparcia dowodzenia stosowana jest w całej rozciągłości zasada, że o ilości informacji na nich zawartych decyduje ich bezpośredni wykonawca lub kierownik danej komórki.

W zależności od organizacji obsady operacyjnej stanowiska dowodzenia oraz ilości organizowanych stanowisk dowodzenia poczesne miejsca zajmują w nich komórki logistyczne. Mapa (mapy) sytuacyjna przedstawiająca sytuację logistyczną, w poszczególnych obszarach działalności logistycznej, może być prowadzona odpowiednio w centrum zabezpieczenia działań lub w centrum dowodzenia Tyłowego Stanowiska Dowodzenia oraz przez przedstawicieli logistyki na stanowisku dowodzenia.

Mapa sytuacyjna (mapy) prowadzona przez komórki logistyczne powinna zawierać dane dotyczące elementów logistycznych i uzupełnień. Mapa ta zawiera zazwyczaj takie elementy jak:

- ⇒ linie rozgraniczenia i inne linie koordynacyjne;
- ⇒ rozmieszczenie jednostek wojsk własnych;
- ⇒ rozmieszczenie stanowisk dowodzenia wojsk własnych, przełożonego i sąsiadów;
- ⇒ organizację obszaru tyłowego (jeśli taki jest organizowany) wraz z obszarami rozpoznania, ochrony i innymi jednostkami;
- ⇒ przebieg linii styczności wojsk;
- ⇒ jednostki i urządzenia logistyczne własne, podwładnych, przełożonego i sąsiadów;
- ⇒ wspierające jednostki logistyczne ich urządzenia oraz ich stanowiska dowodzenia;
- ⇒ rozmieszczenie ośrodków i jednostek uzupełnień wraz z ich stanowiskami dowodzenia;
- ⇒ rozmieszczenie jednostek i urządzeń logistycznych OT, Sił Powietrznych, Marynarki Wojennej;
- ⇒ urządzenia układu pozamilitarnego wspierające własny system logistyczny;

- ⇒ obszary skażeń, niszczeń oraz obszary (rejony) przygotowane do zniszczenia;
- ⇒ przebieg dróg w obszarze działań (manewru, zaopatrzenia, ewakuacji, ruch cywilnego);
- ⇒ obszary, rejony, punkty kluczowe;
- ⇒ inne dane.

Mapy sytuacyjne prowadzone są w poszczególnych komórkach na ogólnych zasadach opracowania dokumentów dowodzenia. Pamiętać każdorazowo należy o nadawaniu im odpowiednich klauzuli tajności, stosowaniu znaków i symboli zgodnych z dokumentami normatywnymi (STANAG lub odpowiednimi dokumentami narodowymi) oraz podawaniu czasu, do którego odnosi się dana sytuacja.

Na mapie sytuacyjnej powinno być naniesiono tylko jedno, w miarę aktualne, ostatnie położenie. Dążyć należy do tego, aby wszystkie komórki organizacyjne posiadały na swoich mapach sytuacyjnych położenie z tej samej godziny. W sytuacji, gdy na mapie sytuacyjnej znajdują się informacje o różnych terminach ich uzyskania, to data aktualizacji podana pod tytułem dokumentu dotyczyć powinna zasadniczych elementów danej mapy sytuacyjnej (np. w zespole planowania – jednostek zmechanizowanych i pancernych). Pozostałe elementy (o których informacje uzyskano w innym terminie) powinny mieć podany czas aktualizacji przy znaku graficznym. W sytuacji, gdy inny termin aktualizacji dotyczy kilku lub kilkunastu elementów graficznych informacja o tym powinna być umieszczona w legendzie naniesionej na mapie (oleacie).

Przypuszczenia oraz informacje niepewne (niesprawdzone) dotyczące wojsk własnych i przeciwnika należy zawsze oznaczać znakiem zapytania, który należy usunąć po zweryfikowaniu danej informacji.

Mapa sytuacyjna powinna być prowadzona w danej komórce przez wyznaczonego oficera, który na jej podstawie powinien opracowywać i przekazywać informacje innym oficerom sztabu lub innych dowództw. Podkreślić należy, a wskazuje na to praktyka dowodzenia, że oprócz przyjętych zasad normatywnych większość sztabów podczas prowadzenia map sytuacyjnych stosuje własne zasady, charakterystyczne dla danego sztabu. Sytuacja taka wynika w dużej mierze z pewnych przyzwyczajzeń, tradycji, wymagań osób funkcyjnych i specyfiki danej komórki lub sztabu. Wszystkie takie działania są dopuszczalne jeśli usprawniają one pracę danej komórki (sztabu), nie powinny jednak doprowadzać do zbędnych komplikacji

czy biurokracji oraz mieć miejsca przy opracowywaniu dokumentów wysyłanych do podwładnych, przełożonego czy sąsiadów.

Mapy sytuacyjne wykorzystywane są przez poszczególne komórki organizacyjne stanowiska dowodzenia, czy też poszczególne osoby funkcyjne w różnorodnych sytuacjach i do różnych celów. Trudno określić, w którym momencie, czy też etapie procesu dowodzenia, mapy sytuacyjne są najbardziej potrzebne. Idea prowadzenia map sytuacyjnych powoduje, że w każdym momencie procesu dowodzenia są one jednakowo ważne i potrzebne.

Każdorazowo dowódca udający się do przełożonego po zadanie zabiera z sobą mapę sytuacyjną. Biorąc jednocześnie pod uwagę to, że dowódcy towarzyszyć będzie podczas wyjazdu ze stanowiska dowodzenia kilku oficerów (ich liczba zależy będzie od szczebla dowodzenia), stanowiących jego grupę operacyjną, to posiadane przez nich mapy sytuacyjne obejmować będą całe spektrum działalności danego szczebla dowodzenia. Sytuacja taka ma także miejsce podczas każdorazowego wyjazdu dowódcy ze stanowiska dowodzenia, np. podczas wyjazdu na rekonesans lub operacyjne rozpoznanie terenu. Można w tym miejscu porównać wykorzystanie map sytuacyjnych do map roboczych opracowywanych dotychczas w naszych siłach zbrojnych.

Po otrzymaniu nowego zadania mapy sytuacyjne wykorzystywane są podczas analizy zadania do określenia położenia własnych jednostek w odniesieniu do otrzymanego zadania oraz określenia między innymi koniecznych zmian dyslokacji jednostek, zmian kierunków marszu, itp.

W czasie informowania operacyjnego mapa sytuacyjna jest jednym z narzędzi, które służy do wymiany informacji pomiędzy komórkami dowództwa odnośnie dokonanych zmian w położeniu jednostek oraz przedstawieniu położenia jednostek przydzielonych lub wspierających.

Podczas dokonywania oceny sytuacji przedstawianie aktualnego położenia na mapie sytuacyjnej pozwala na ciągłym śledzeniu sytuacji i jej wpływu na realizowany proces planowania przyszłego działania. W przypadku, gdy zaistniała w tym czasie sytuacja rzutuje na dalsze planowanie, powoduje konieczność dokonania dodatkowych ustaleń, czy też wydania wytycznych co do dalszej pracy sztabu, mapa sytuacyjna służy w pierwszej kolejności do zapoznania oficerów sztabu z zaistniałymi zmianami. Mapa sytuacyjna, jest każdorazowym elementem wszystkich odpraw sztabu, niezależnie od celu i miejsca odprawy, czy też spotkania roboczego. Pozwala ona w tych momentach na szybkie porównanie aktualnej sytuacji z dokonanymi wcześniej ocenami, prognozami czy też wydanymi zarządzeniami lub postawionymi zadaniami.

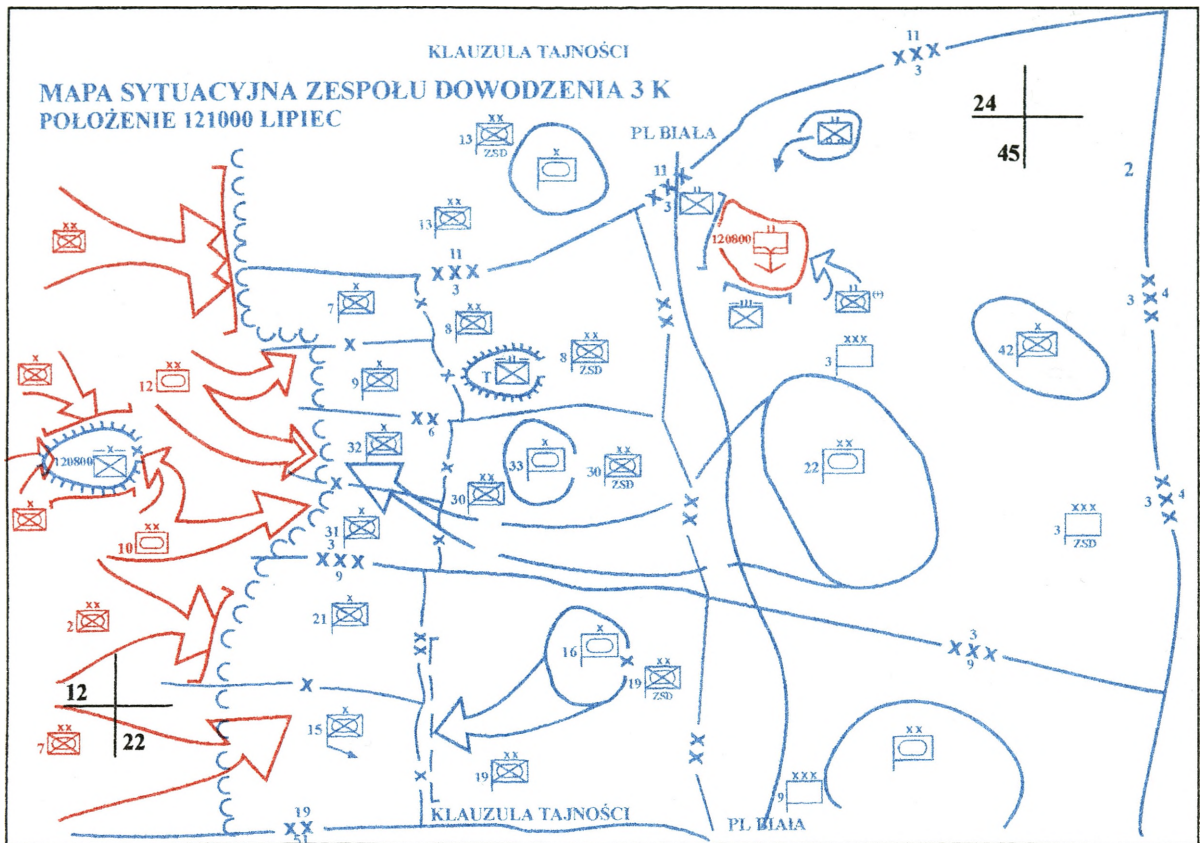
Odprawa decyzyjna także wymaga wykorzystania podczas jej prowadzenia map sytuacyjnych, zwłaszcza podczas przedstawiania wniosków z oceny poszczególnych obszarów działania, czy też przedstawiania prognozowanego rozwoju sytuacji.

Podczas przygotowania do działań mapy sytuacyjne wykorzystywane są przez dowódców, oficerów (organa) łącznikowych lub wyznaczonych oficerów do uzgadniania współdziałania pomiędzy jednostkami współdziałającymi, wspierającymi i zabezpieczającymi.

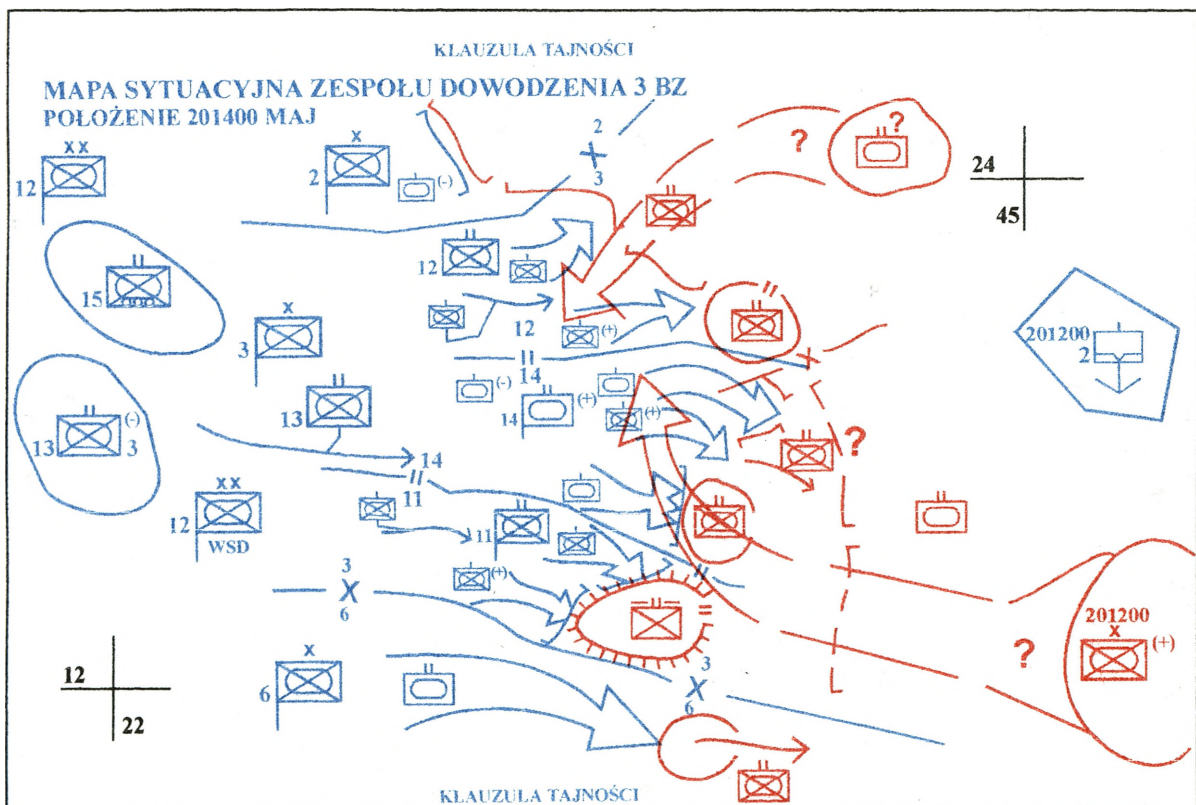
Kolejnym ważnym okresem wykorzystywania map sytuacyjnych jest etap realizowania przez przełożonego kontroli przygotowania podwładnych do wykonania postawionych zadań. W etapie tym informacje zawarte na mapach sytuacyjnych służą do porównania stopnia realizacji postawionych zadań, a zwłaszcza przyjmowania ugrupowania operacyjnego (bojowego), zajmowania nowych rejonów, realizacji zadań maskowania operacyjnego, działań demonstracyjnych, dokonywania zmian w podporządkowaniu poszczególnych jednostek oraz innych przedsięwzięć.

Szczególne znaczenia nabierają mapy sytuacyjne podczas prowadzenia działań taktycznych (operacyjnych). Służą one wówczas w pierwszej kolejności do porównania rzeczywistego położenia jednostek (elementów ugrupowania bojowego, operacyjnego) z przyjętym planem działania oraz przekazanymi zadaniami. Zasadniczą rolę odgrywa w tym okresie zespół kierowania działaniami, który dokonuje porównania bieżącej sytuacji z planem oraz proponuje dowódcy podjęcie odpowiednich działań. Częstotliwość aktualizacji (nanoszenia na mapę kolejnych położzeń) mapy sytuacyjnej zależy od wielu czynników, a zwłaszcza przyjętych terminów składania meldunków, tempa rozwoju sytuacji czy też miejsca i roli danej jednostki oraz wykonywanych przez nią zadań. Porównanie planu z mapą sytuacyjną dokonywane jest zazwyczaj w ten sposób, że na mapę topograficzną nakłada się oleatę z planem działania (aneks do rozkazu operacyjnego), następnie nakłada się na to oleatę (mapę) sytuacyjną. Dla odróżnienia sytuacji decyzyjnej zawartej na planie, od informacji sytuacyjnych, dopuszczalne jest narysowanie planu innym kolorem, zazwyczaj czarnym (sposób taki powszechnie stosuje się w Bundeswehrze).

Sytuacja przedstawiana na mapach sytuacyjnych prowadzonych przez poszczególne komórki powinna być ściśle powiązana z innymi dokumentami dowodzenia, a zwłaszcza z meldunkami (otrzymanymi od podwładnych i wysyłanymi do przełożonego), dziennikiem działań bojowych oraz różnego rodzaju tabelami, notatkami oraz innymi dokumentami pomocniczymi. Pisemne treści zawarte w dokumentach pomocniczych uzupełniają graficzne przedstawienie sytuacji na mapie. Na niższych szczeblach dowodzenia, np. w batalionie, część informacji pisemnych może być umieszczona na oleacie z sytuacją, jednak w taki sposób aby nie „zaciemniać” sytuacji taktycznej.

Rys. 1. Przykład mapy sytuacyjnej Zespołu Dowodzenia Centrum Dowodzenia 3 Korpusu

Rys. 2. Przykład mapy sytuacyjnej Zespołu Dowodzenia Centrum Dowodzenia 3 BZ

3. Opracowanie meldunku o sytuacji

Meldunek o sytuacji jest zasadniczym sposobem meldowania przełożonemu o sytuacji operacyjnej w obszarze meldującego dowódcy. Stanowi on podstawowe źródło informacji wykorzystywanych przez nadrzędny szczebel dowodzenia na potrzeby ustalenia położenia i monitorowania sytuacji. Informacje zawarte w meldunkach sytuacyjnych dotyczą wojsk własnych, sąsiadów oraz przeciwnika i poruszają nie tylko problematykę taktyczną ale także logistyczną, administracyjną i inną, która może mieć wpływ na sytuację operacyjną.

Meldunki sytuacyjne ze względu na termin ich składania dzielą się na:

- meldunki terminowe;
- meldunki doraźne.

Meldunki terminowe składane są w określonym czasie wyznaczanym przez przełożonego, jeżeli we właściwych dokumentach normatywnych nie ma ustaleń dotyczących systemu meldunkowego. Powinny one być składane dwa razy dziennie, po zakończeniu dziennej lub nocnej doby walki, w sposób określony przez dowódcę wyższego szczebla.

Meldunki doraźne składane są przez podwładnego po zaistnieniu sytuacji, o której należy niezwłocznie powiadomić przełożonego, lub na jego żądanie. Meldunki doraźne przekazywane ustnie przez środki łączności powinny być następnie potwierdzone w formie pisemnej tak szybko, jak to możliwe.

W brygadzie najczęściej meldunki sytuacyjne będą składane po realizacji określonego zadania lub jego poszczególnych etapów. Odpowiedzialnym za opracowanie meldunku sytuacyjnego oraz głównym jego wykonawcą jest Zespół Dowodzenia Centrum Dowodzenia. Do zespołu tego w czasie prowadzenia działań wpływają meldunki od podwładnych oraz informacje z innych źródeł, prowadzona jest mapa sytuacyjna, na bieżąco uaktualniane są dane dotyczące stanu osobowego, sprzętu itp. Dzięki temu oficerowie zespołu dowodzenia bezpośrednio mogą śledzić sytuację w wojskach i terminowo oraz doraźnie składać meldunki przełożonemu. Oczywiście w całość prac związanych z powstaniem meldunku sytuacyjnego mogą być zaangażowani również oficerowie innych komórek organizacyjno – funkcjonalnych stanowiska dowodzenia.

Zapisy normatywne określają, że meldunek powinien być opracowany w formie pisemnej i uzupełniony stosownymi pisemnymi i graficznymi aneksami. Dopuszczalne jest także opracowanie meldunku sytuacyjnego jako dokumentu graficznego, jednak z zastrzeżeniem aby informacje nie dające wyrazić się graficznie były zapisane.

Meldunki powinny być zwięzłe, krótkie i dostarczać rzeczowych oraz ważnych informacji. Aby spełniały te warunki w meldunkach podaje się tylko zmiany w sytuacji, które zaszły od czasu ostatniego meldunku. Jeśli nie zaszły żadne zmiany, stan taki opisuje się jako *bez zmian* w odpowiednim punkcie. Układ meldunku oraz przykłady jego opracowania przedstawiono w załącznikach 1-3.

4. Prowadzenie dziennika działań bojowych

Dziennik działań bojowych jest dokumentem, na podstawie którego możemy prześledzić przebieg działań danej jednostki, przebieg pracy danej komórki (centrum, zespołu) oraz przepływ dokumentów i informacji pomiędzy poszczególnymi komórkami. Odzwierciedla on także przepływ dokumentów i informacji z podwładnymi, przełożonym, sąsiadami i jednostkami wspierającymi. Dzienniki działań wraz z mapami sytuacyjnymi służą zazwyczaj po zakończeniu działań wojennych do dokonywania ocen prowadzonych działań i formułowania wynikających z nich wniosków, opracowania publikacji historycznych lub pamiętnikarskich. Terminy przechowywania dzienników działań oraz pozostałej dokumentacji opracowanej podczas prowadzenia działań wojennych określają odpowiednie przepisy narodowe.

Dziennik działań powinien być zatem prowadzony jeden dla jednostki prowadzącej działania oraz w poszczególnych komórkach (centrach, zespołach) na stanowisku dowodzenia. Na niższych szczeblach dowodzenia opracowywana będzie mniejsza ich ilość. W batalionie prowadzony będzie zazwyczaj jeden dziennik działań, natomiast w brygadzie prowadzony może być jeden dziennik działań za brygadę oraz po jednym dzienniku w każdym centrum (w zespole, w zależności od przyjętej struktury stanowiska dowodzenia). Każdorazowo o ilości prowadzonych dzienników działań decyduje szef sztabu danej jednostki. Niedopuszczalna jest sytuacja aby praca danej komórki nie była odzwierciedlana w żadnym dzienniku działań. Jedną ze stron dziennika działań bojowych przedstawiona została na rysunku.

DZIENNIK DZIAŁAŃ BOJOWYCH				Strona nr	Ilość stron	
				
Komórka organizacyjna:	Miejsce:		Za okres:			
			Od		Do	
			Godz:	Data:	Godz:	Data:
.....
Nr L.p.	Czas		Wydarzenie, meldunek, rozkaz, zarządzenie, itp.	Podjęte działania.	Podpis Prowadz.	
	Przyjęcia	Przekazan.				
Stopień i nazwisko prowadzącego dokument:				Podpis:		
.....					

Rys. 3. Dziennik działań bojowych /wariant/.

Dziennik działań bojowych prowadzony jest zazwyczaj w okresie 24 godzinnym - za daną dobę walki (np. od godziny 0001 do 2400).

Oficer prowadzący dziennik działań bojowych przedstawia chronologicznie wszystkie istotne wydarzenia mające miejsce w danej jednostce lub komórce. W związku z tym powinien on posiadać informacje dotyczące pracy komórki, w której dziennik jest prowadzony. Oficer prowadzący dziennik działań potwierdza podpisem prawdziwość dat i zapisów zawartych w dzienniku. Przyjęto, że dowódca powinien podpisać dziennik działań bojowych (najczęściej co dwa miesiące) i od tego czasu nie wolno w nim dokonywać żadnych zmian. Dziennik działań bojowych jest dokumentem, któremu nadaje się zazwyczaj klauzulę TAJNE, natomiast szczegóły dotyczące prowadzenia dziennika działań bojowych regulowane są przez odpowiednie zarządzenia narodowe.

Ilość i stopień szczegółowości informacji eksponowanych na mapach sytuacyjnych zależy od specyfiki pracy komórki (osoby funkcyjnej), decyzji szefa danej komórki oraz przyjętych procedur postępowania. Dokumenty te służyć mają ułatwieniu procesów planistycznych, kontrolnych i wykonawczych, dlatego dążyć do obrazowania w tych dokumentach tylko informacji niezbędnych do pracy, stosując zasadę - nie „zaciemniania” obrazu położenia na nich przedstawianych.

W celu zachowania czytelności mapy sytuacyjnej zaleca się stosowanie kilku nakładanych na siebie folii zawierających określone grupy informacji (np. przeciwnik, wojska własne – jednostki bojowe, zabezpieczenia logistycznego, ocena terenu itp.) Dane nie wykorzystywane w sposób ciągły lecz użyteczne powinny być obrazowane na oddzielnych foliach lub w postaci szkiców, tabeli oraz podobnych dokumentów pomocniczych.

W wypadku funkcjonowania na danym szczeblu dwóch lub trzech stanowisk dowodzenia, mapy sytuacyjne prowadzone są równoległe we wszystkich komórkach organizacyjno - funkcjonalnych tych stanowisk. Jeżeli obsada operacyjna nie pełni dyżuru bojowego (np. obsada zapasowego stanowiska dowodzenia), to mapa sytuacyjna prowadzona jest przez dyżurną służbę operacyjną lub dyżurnego oficera zespołu informacyjnego. Jednocześnie mapy poszczególnych komórek organizacyjno - funkcjonalnych uzupełniane są zgodnie z wytycznymi szefa sztabu, zazwyczaj co kilka godzin. Jeśli stanowiska dowodzenia wyposażone są i połączone zautomatyzowanym systemem dowodzenia, uaktualnianie sytuacji w danym systemie odbywa się automatycznie, a zmiany obrazowane są na mapach sytuacyjnych przedstawianych na monitorach lub innych środkach zobrazowania sytuacji.

5. Wariant ustalania położenia w działaniach brygady

Uwaga: przedstawione rozwiązanie traktować należy jako jedno z możliwych rozwiązań, nie zaś jako jedynie słuszny wzór do powielania. Na zajęciach w trakcie swoich wystąpień należy prezentować wnioski wypracowane przez studentów w trakcie prowadzonych analiz, ocen i kalkulacji.

Znajdujemy się na stanowisku dowodzenia 41 BZ, czas operacyjny 042200 STYCZEŃ.

Oficerom dowództwa brygady wiadomo:

"PÓŁNOCNI" po rozpoczęciu działań militarnych prowadzą operację zaczepną w kierunku: WYSOKIE (0064), MAŁKINIA (7240), MIŃSK MAZOWIECKI. Rozbili część wojsk "POŁUDNIOWYCH" broniących obszaru na północ od BUGU i NURZCA, opanowali przyczółki na BUGU od 6 do 14 km. Czołowe związki taktyczne walczą na rubieży: ZAMBRÓW (7276), OSTRÓW MAZOWIECKI (6052), KOSÓW LACKI (7628), CZYŻEW (8052), BRAŃSK (2044).

Po przemieszczeniu części sił przeciwnik dąży do rozwinięcia operacji w kierunku: MAŁKINIA, WĘGRÓW (6808), poszerzenia przyczółków na BUGU i NURZCU stwarzając warunki do wprowadzenia do walki kolejnych związków operacyjnych w celu rozwinięcia operacji na płd.-zach. od BUGU.

"PÓŁNOCNI" siłami w styczności dążą do stworzenia warunków na wprowadzenie 2 A do bitwy, której związki taktyczne są przemieszczane do rejonów wyjściowych. Gotowość do działań 2 A osiągnie prawdopodobnie wieczorem 05 ST.

"POŁUDNIOWI" z chwilą rozpoczęcia działań wojennych przeszli do operacji obronnej. W wyniku poniesionych strat od uderzeń lotnictwa i przewagi "PÓŁNOCNYCH" prowadzą działania obronne na kolejnych rubieżach.

Wojska Okręgu Wojskowego (6, 7 DZ; 2 BZ; 3 pRT; pozostałe jednostki okręgu oraz jednostki OT) prowadzą działania obronne na szerokim froncie mając zaangażowane wszystkie siły. Dążą do zadania przeciwnikowi jak największych strat stwarzając warunki do przygotowania obrony przez 2 K w celu ostatecznego załamania natarcia "PÓŁNOCNYCH" i niedopuszczenia do przerwania się ich sił głównych w kierunku WARSZAWY oraz jej oskrzydlenia oraz wyjścia na rubież WISŁY.

2 K do 040900 ST zajął nakazany rejon ześrodkowania i odtwarza zdolność bojową.

41 BZ ze składu 4 DZ ześrodkowania w nakazanym rejonie od 040300. Na pododdziały brygady przemieszczające się do rejonu ześrodkowania uderzenia wykonywało lotnictwo myśliwsko - bombowe samolotami MiG-27; kluczem na 41 das w czasie wchodzenia do rejonu ześrodkowania; parami na SD brygady; kolumny 411 bz i 410 bcz.

Brygada posiada duże doświadczenie w przygotowaniu obrony bez styczności z przeciwnikiem.

Z informacji otrzymanych z dowództwa 4 DZ wiadomo, że:

1. Brygada przejdzie do obrony.
2. 042200 ST brygada otrzyma zadanie w formie wstępnego zarządzenia bojowego.
3. 050100 ST do brygady dostarczony zostanie rozkaz operacyjny.
4. Prawdopodobny rejon prowadzenia działań: WIŚNIEW, MIŃSK MAZOWIECKI, KOŁBIEL.
5. Brygada ma rozpoznać drogi podejścia do prawdopodobnego rejonu obrony.
6. Stany pododdziałów walczących brygady:
 - 410 bcz: ludzi - 210; czołgów T-55 - 29;
 - 411 bz : ludzi - 437; BWP - 29; 120 mm M - 6;
 - 412 bz : ludzi - 430; BWP - 30; 120 mm M - 6;
 - 413 bz: ludzi - 432; BWP - 29; 120 mm M - 6.

Ukompletowanie brygady w stan osobowy – 95%, w sprzęt – 98%.

Dowódca brygady podczas odprawy nakazał:

Szefowi zespołu planowania:

- po otrzymaniu zadania nanieść je na oleatę oraz w pierwszej kolejności określić plan przegrupowania do rejonu obrony;
- określić potrzeby oddelegowania oficerów łącznikowych do jednostek OW prowadzących działania przed frontem rejonu obrony 41 BZ w celu nawiązania współdziałania oraz określenia sposobu ich przegrupowania;
- nawiązania współdziałania z przedstawicielami administracji państwowej i samorządowej;
- ciągłego utrzymywania relacji z dowództwem dywizji;
- określenia potrzeb informacyjnych odnośnie otrzymanego zadania.

Szefowi zespołu rozpoznania:

- dokonania oceny terenu prawdopodobnego rejonu obrony;
- ciągłego śledzenia działań przeciwnika;

- *do czasu nawiązania styczności z przeciwnikiem pozyskiwania informacji z wszelkich dostępnych źródeł.*

Szefowi zespołu dowodzenia działaniami:

- *zebrania meldunków odnośnie stopnia odtworzenia zdolności bojowej w poszczególnych pododdziałach;*
- *przedstawiania propozycji działań w wypadku konieczności podjęcia jakichkolwiek działań w rejonie ześrodkowania.*

Pozostałym szefom komórek funkcjonalnych SD realizacji zadań zgodnie z przyjętą procedurą postępowania.

W toku pracy oficerowie poszczególnych komórek opracowali mapy sytuacyjne.

W niniejszej dokumentacji przedstawiono:

1. *Szkic mapy sytuacyjnej zespołu planowania 41 BZ – załącznik 1.*
2. *Szkic mapy sytuacyjnej zespołu dowodzenia działaniami 41 BZ - załącznik 2.*

Zakończenie

Dążąc do przedstawienia aktualnego obrazu sytuacji wewnątrz danej jednostki oraz otoczenia w jakich prowadzi ona swoje działania wykonać należy szereg czynności oraz zastosować można różne metody i techniki pracy. Coraz powszechniej podczas opracowania i prowadzenia map sytuacyjnych stosowane są programy komputerowe wspomagające pracę personelu operacyjnego. Jednak pomimo coraz większych zdobyczy techniki w tym obszarze powszechnie przyjmuje się, że zasadniczą metodą prowadzenia mapy sytuacyjnej będzie w dalszym ciągu nanoszenie sytuacji na oleatę oraz opracowania tradycyjnego meldunku o sytuacji.

Pamiętać jednak należy, iż niezależnie od przyjętego sposobu pracy, zastosowanych metod oraz posiadanego sprzętu ciągle zbieranie, analizowanie, przetwarzanie oraz rozpowszechnianie informacji jest zasadniczym warunkiem osiągnięcia powodzenia we współczesnych działaniach taktycznych i operacyjnych. Wyprzedzenie w tych czynnościach przeciwnika staje się współcześnie jednym z zasadniczych warunków wpływających na osiągnięcie przewagi w danym miejscu i czasie, dlatego tak ważną rolę odgrywa ustalanie położenia w procesie decyzyjnym realizowanym przez poszczególne dowództwa.

LITERATURA

1. *Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi wojsk lądowych. Część IV Znaki i dokumenty dowodzenia*, AON, Warszawa 1997.
2. *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia*, AON, Warszawa 2000.
3. Kręcikij J., Strzoda M., *Mapy sytuacyjne*, AON, Warszawa 1998.
4. Strzoda M., *Sporządzanie i wykorzystanie map sytuacyjnych*, PWL nr 1, Warszawa 2000.
5. Strzoda M., *Ustalanie położenia*, PWL nr 6, Warszawa 2000.

ZAŁĄCZNIKI

- 1. Układ treści meldunku o sytuacji**
- 2. Przykład meldunku o sytuacji BZ w obronie**
- 3. Przykład meldunku o sytuacji BZ w obronie na oleacie**
- 4. Przykład mapy sytuacyjnej zespołu planowania**
- 5. Przykład mapy sytuacyjnej zespołu dowodzenia**

UKŁAD TREŚCI MELDUNKU O SYTUACJI

KLAUZULA TAJNOŚCI

Egz. nr ..z ...
 Wydający
 Miejsce wydania
 Grupa czasowa
 Numer kodowy (wychodzący)

MELDUNEK O SYTUACJI Nr...

Za okres: ... (od – do)

Dokumenty odniesienia: ...

1. PRZECIWNIK

- a. Jednostki (siły) będące w styczności.
- b. Odwody przeciwnika, które mogą mieć wpływ na lokalną sytuację.
- c. Działanie przeciwnika (w okresie objętym meldunkiem).
- d. Ocena sił przeciwnika (w tym jego sytuacja logistyczna), morale i prawdopodobna znajomość sytuacji wojsk własnych.

2. WOJSKA WŁASNE

- a. Przebieg przedniego skraju.
- b. Położenie podległych jednostek, stanowisk dowodzenia i linii rozgraniczenia.
- c. Położenie sąsiadów i jednostek wspierających.
- d. Krótki opis i wynik działań prowadzonych w okresie objętym meldunkiem.
- e. Jednostki (siły), które utraciły zdolność bojową.

3. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE

- a. Ogólna charakterystyka zmian w sytuacji logistycznej, jeżeli zmiany te wpływają bezpośrednio na sytuację meldującej jednostki

4. INNE INFORMACJE

Informacje nie występujące nigdzie indziej.

5. OCENA ROZWOJU SYTUACJI

(Jeśli przełożony będzie wymagać)

Potwierdzenie.

Za zgodność:

Nazwisko dowódcy
Stopień

Aneksy:

Rozdzielnik:

Numer strony z ogólnej ilości stron
 KLAUZULA TAJNOŚCI

PRZYKŁAD MELDUNKU O SYTUACJI BZ W OBRONIE

JAWNE

Egz. nr 1 z 2

41BZ

RZĄDZA(9148)

061000AStyczeń2000

MS/112/4

MELDUNEK O SYTUACJI Nr 12

Za okres: od 060800A Styczeń do 061000A Styczeń

Dokumenty odniesienia: Mapa 1:50 000, arkusze N-34-128-C; N-34-140-A,B; wydanie SG WP 1983.

1. PRZECIWNIK

a. Jednostki (siły) bedace w styczności.

- (1) 2120bcz, 2121bz z 212pz;
- (2) 242bz, 240bcz, 241bz z 24BZ;
- (3) 1210bcz, 1213bz z 121BZ.

b. Odwody przeciwnika. które mogą mieć wpływ na lokalną sytuację.

- (1) Odwody batalionów pierwszego rzutu przeciwnika zatrzymane narzutowymi polami minowymi oraz ogniem artylerii.
- (2) Odwód 24BZ w sile około wzmocnionego batalionu prawdopodobnie 244bz czoło kolumny marszowej 500m pld. BALTAZARÓW.

c. Działania przeciwnika w okresie objętym meldunkiem.

- (1) 212pz z 21DZ nacierając na lewym skrzydle dywizji rozbił część sił brygady na kierunku: NOWE DOBRE wsch. RUDZIENKO, włamał się na głębokość kompanijnych punktów oporu pierwszego rzutu. Natarcie przeciwnika słabnie. Aktualnie jego bataliony pierwszego rzutu walczą na rubieży: pld. DOBRE, kol. RUDZIENKO, zach. ADAMÓW.

1 z 4

JAWNE

JAWNE

- (2) 24BZ naciera w kierunku: CZARNOGLÓW, GARCZYN DUŻY; jej natarcie słabnie, bataliony pierwszego rzutu walczą na rubieży: ADAMÓW, KAMIONKA, kol. GARCZYN DUŻY, ptn. ZIMNOWODA, 1km pld. WYGLEDÓWEK.
- (3) 121BZ naciera w kierunku: WIERZBNO, WĄSY; natarcie słabnie.

d. Ocena sił przeciwnika.

- (1) Prawdopodobnie przeciwnik będzie dążył do wprowadzenia do walki odwodów 212pz i 24BZ w celu spotęgowania uderzenia i wyzwolenia ruchu pododdziałów będących w styczności.

2. WOJSKA WŁASNE

a. Przebieg przedniego skraju.

- (1) 500m ptn. GRABNIAK(9744); RUDZIENKO; MŁĘCIN; pld. KAMIONKA; NART; ptn. ZIMNOWODA, JAWOREK; CIERPIĘTA; ŻARNÓWKA.

b. Położenie podległych jednostek, stanowisk dowodzenia i linii rozgraniczenia.

- (1) 411 bz z przydzielonymi jednostkami OT opóźnia natarcie bz 212pz oraz 24BZ przeciwnika. Na kierunku: RUDNO, MŁĘCIN (9446) przeciwnik włamał się w głąb obrony batalionu na głębokość pierwszorzutowych kompanii, 1 i 3kz przechodzi do obrony na kolejnej rubieży.
- (2) 412bz z jednostkami OT broni nakazanego rejonu obrony skutecznie powstrzymując natarcie sił 121BZ. Na kierunku: ZIMNOWODA, GARCZYN DUŻY (9353) przeciwnik uzyskał powodzenie i dąży do rozwinięcia natarcia. 1kz częścią sił przechodzi do obrony na kolejnej rubieży.
- (3) 413bz po wyjściu z pozycji przedniej odtwarza zdolność bojową w rejonie zesrodkowania.
- (4) 410bcz wyszedł na drogi marszu do kontrataku.
- (5) 41das wspiera walkę batalionów na pierwszej pozycji obrony z głównych stanowisk ogniowych.

JAWNE

- (6) OPpanc 41 BZ w rejonie rozmieszczenia w kolumnach marszowych gotowy do wykonywania zadań. Dywizjon posiada pełne zapasy ruchome amunicji.
- (7) 1bplot 41dplot osłania pododdziały 411 bz ze stanowisk ogniowych w rejonie KAZIMIERZÓW(9456).
- (8) 2bplot osłania 410bcz wychodzący do kontrataku ze stanowisk ogniowych zach. WIŚNIÓWKA(9256).
- (9) OZap zakończył minowanie rubieży: pkt. 186,3(9349), przepust na drodze(9349a).

c. Położenie sąsiadów i jednostek wspierających.

- (1) Na prawo 7 BZ broni nakazanego rejonu powstrzymując natarcie pododdziałów 21 BZ.
- (2) Na lewo 42BZ 4DZ odpiera uderzenie pododdziałów 212pz utrzymując nakazany rejon obrony.
- (3) Środki ogniowe przełożonych realizują zadania opóźniania i zwalczania odwodów przeciwnika na jego kierunku głównego uderzenia.

d. Krótki opis i wynik działań prowadzonych w okresie objętym meldunkiem.

- (1) Brygada od godzin rannych dwoma batalionami w pierwszym rzucie broni nakazanego rejonu.
- (2) Na prawym skrzydle skutecznie powstrzymuje natarcie pododdziałów 121BZ przeciwnika.
- (3) Na lewym skrzydle przeciwnik ze składu 212pz i 24BZ przełamał obronę brygady na głębokość kompanijnych punktów oporu, jego natarcie opóźniane jest na kolejnych rubieżach.

e. Jednostki (siły), które utraciły zdolność bojowa. Brak.

3. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE

- a. Straty 411 bz: 14 zabitych i 10 rannych, zniszczone 4 BWP i moździerz.
- b. Straty 412 bz: 8 zabitych i 3 rannych, zniszczone 2BWP.
- c. Straty 413 bz: 34 zabitych i 52 rannych, zniszczone 6 BWP, 2 moździerz.
- d. Straty 410 bcz: 2 zabitych i 6 rannych.

JAWNE

- e. Straty 41das: 4 zabitych i 2 rannych, zniszczona 1 - 122mm HS.
- f. Z wyznaczonego limitu amunicji w 41das pozostało 1,5 jo.
- g. Straty 2bplot: 2 zabitych i rannych, zniszczone 2xarmaty ZU-23-2.
- h. Z wyznaczonego limitu amunicji pozostało: 1,0 jo amunicji plot 23 mm, 30 szt. S-2.

4. INNE INFORMACJE Brak.

5. OCENA ROZWOJU SYTUACJI

W wyniku spadku tempa natarcia pierwszorzutowych sił przeciwnika oraz zatrzymania jego odwodów ogniem artylerii i narzutowymi polami minowymi na lewym skrzydle brygady istnieje możliwość uzyskania powodzenia kontrataku w rejon włama-
nia przeciwnika, rozbicia jego sił i odtworzenia przedniej linii obrony.

Nie ma zagrożenia na prawym skrzydle rejonu obrony brygady.

Potwierdzenie.

Za zgodność:

KOWALSKI

S3

Rozdzielnik:

Zewnętrzny

Egz. Nr

Do realizacji:

Do wiadomości: 4 DZ 1

Wewnętrzny

Do realizacji:

Do wiadomości: a/a 2

NOWAK

PŁK

Wskazywanie na wytyczną, w której podano, że w przypadku wystąpienia zagrożenia, należy podjąć odpowiednie działania. Wskazywanie na wytyczną, w której podano, że w przypadku wystąpienia zagrożenia, należy podjąć odpowiednie działania.

Wskazywanie na wytyczną, w której podano, że w przypadku wystąpienia zagrożenia, należy podjąć odpowiednie działania. Wskazywanie na wytyczną, w której podano, że w przypadku wystąpienia zagrożenia, należy podjąć odpowiednie działania.

Wskazywanie na wytyczną, w której podano, że w przypadku wystąpienia zagrożenia, należy podjąć odpowiednie działania. Wskazywanie na wytyczną, w której podano, że w przypadku wystąpienia zagrożenia, należy podjąć odpowiednie działania.

1. ZADANIA LOGISTYCZNE

- a. Straty 41100 zł
- b. Straty 51200 zł
- c. Straty 61300 zł
- d. Straty 71400 zł

**PRZYKŁAD MAPY SYTUACYJNEJ ZESPOŁU DOWODZENIA BZ
JAWNE**

MAPA SYTUACYJNA ZESPOŁU DOWODZENIA DZIAŁANAMI 41 BZ
POŁOŻENIE: 040300 STYCZEŃ
DOKUMENTY ODNIESIENIA: MAPA 1:50 000 „ZASKRONIEC”

